

ХУЛОСАИ

Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон аз рӯи диссертатсия барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ

Парвандаи аттестатсионии № ____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 25.04.2026, № 44

Дар бораи сазовор дониستاني Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ.

Диссертатсияи Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода дар мавзуи «Ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ: хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии ҷомеи Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ ба ҳимоя дар ҷаласаи Шурои диссертатсионии 6D.KOA-079 назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон 31 - уми январӣ соли 2026 (Протоколи № 39) қабул гардидааст (734025, шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33; фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 октябри соли 2024, №364 ш/д).

Довталаби дараҷаи илмӣ Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода 21 августи соли 1995 таваллуд шудааст. Ӯ соли 2018 Донишгоҳи давлатии Қурғонтеппаро аз рӯи ихтисоси психологияи ҳуқуқшиносӣ хатм намудааст. Аз сентябри соли 2018 то ба имрӯз ба ҳайси омӯзгори фанни сиёсатшиносӣ дар кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав кор мекунад.

Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода зинаи унвонҷуйиро солҳои 2024–2026 дар кафедраи сиёсатшиносӣ ва муносибатҳои байналхалқии ДДБ ба номи Носири Хусрав гузаронидааст.

Роҳбари илмӣ: Шарифзода Лохутӣ Шариф – доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент, муовини директори Маркази тадқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Муқарризони расмӣ:

1. Каримов Шамсиддин Турсунматович – доктори илмҳои сиёсӣ, сарҳодими илмӣ шӯбаи ШМА ва Канадаи Институти омӯзиши масъалаҳои давлатҳои Осиё ва Аврупои АМИТ

2. Нуриддин Парвин Раймалихон – номзоди илмҳои сиёсӣ, и.в дотсент кафедраи умумидонишгоҳии Донишгоҳи омӯзгорӣ Тоҷикистон ба номи С. Айни.

Муассисаи пешбар: Донишгоҳи Аграрӣ Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур

Муассисаи пешбар - Донишгоҳи Аграрӣ Тоҷикистон ба номи Шириншох Шохтемур дар тақризи мусбати худ, ки аз ҷониби мудирӣ кафедраи фалсафа ва сиёсатшиносӣ, номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсент Асомиддзода М.А, эксперт (омодасозии лоиҳаи тақриз) номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсент Ҳакимзод С.К. ва котиби илмӣ маҷлис номзоди илмҳои сиёсӣ, - Абдуев Х.Н. имзо гардидааст, қайд менамоянд, ки диссертатсияи Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода дар мавзӯи «Ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ: хусусиятҳои ташаккул ва фаъолияти онҳо дар раванди дигаргунсозии ҳаёти сиёсии Тоҷикистон» таҳқиқоти мукаммал, дорои сохтори ягона, қисми мустақилонаи анҷомёфта ва дорои навгонии илмӣ мебошад. Диссертатсияи Шкраллоҳи Ҳ. З. аз рӯйи мазмуну мундариҷаи худ ба талаботи бандҳои 31 – 33 - и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, № 267 (бо тағйири иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023, № 295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ аст.

Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода оид ба мавзӯи диссертатсия 5 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп намудааст. Инчунин, оид ба масъалаҳои мавзӯи диссертатсионӣ 3 мақола дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ баромад намудааст, ки маводҳои онҳо ҷоп гардидаанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд. Интишороти довталаб ба талаботи бандҳои 34-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 (бо тағйири иловаҳо ба қарори Ҳукумати Ҷумҳурии

Тоҷикистон аз 26.06.2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошанд. Натиҷаҳои асосии диссертатсия ва хулосаҳои таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ муаллиф инъикос ёфтаанд:

I. Мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷоп шудаанд:

[1-М]. Шарифзода Л.Ш. Шкраллоҳи Ҳ.З. Ҷомеаи шахрвандӣ: моҳияти иҷтимоӣ-сиёсӣ, афзалиятҳои фаъолият ва тамоюлҳои рушд [Матн] / Л.Ш. Шарифзода, Ҳ.З. Шкраллоҳи // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2024. –№4. –С.279-287. ISSN: 2413-5151

[2-М]. Шкраллоҳи Ҳ.З. Нақши ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар ташаккул ва рушди парламентаризм дар Тоҷикистон [Матн] / Ҳ.З. Шкраллоҳи // Маҷалаи Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз Маркази тадқиқоти стратегияи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. – 2024. –№4. (88) – С.1-11. ISSN: 2075-9584

[3-М]. Шарифзода Л.Ш. Шкраллоҳи Ҳ.З. Раванди ташаккул ва рушди ҷомеаи шахрвандӣ дар ҷомеаи Тоҷикистон [Матн] / Л.Ш. Шарифзода, Ҳ.З. Шкраллоҳи // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2024. –№5. –С.299-206. ISSN: 2413-5151

[4-М]. Шкраллоҳи Ҳ.З. Ҳамкорӣ миёни ҷомеаи шахрвандӣ ва ниҳодҳои давлатӣ: хусусият ва моҳият дар мисли Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Ҳ.З. Шкраллоҳи // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2025. –№2. –С.320-325. ISSN: 2413-5151

[5-М]. Шкраллоҳи Ҳ.З. Фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар раванди сиёсии ҷомеа [Матн] / Ҳ.З. Шкраллоҳи // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши илмҳои иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва ҷамъиятӣ. – 2025. –№3. –С.328-332. ISSN: 2413-5151

II. Маърӯзаҳо дар конференсияҳои илмӣ ҷумҳуриявӣ, минтақавӣ ва байналмилалӣ

[6-М]. Шкраллоҳи Ҳ.З. Взаимодействие СМИ и законодательной власти в современных условиях [Текст] / Ш.Х. Шкраллоҳи, Д.С. Саидзода // «Славянские чтения»: Сборник, материалов конференции. – Душанбе: РТСУ., 2024. – С. 90-95.

[7-М] Шкраллоҳи Ҳ.З. Фаъолият ва нақши ВАО, созмонҳои ҷамъиятӣ, дар таҳким ва рушди низоми сиёсӣ ҷомеа [Матн] / Ҳ.З. Шкраллоҳи // Маводи конференсияи ҷумҳуриявӣ илмӣ-амалӣ дар мавзӯи «Масъалаҳои мубрами ҳуқуқи интиҳоботӣ ва низоми интиҳобот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» (ш. Душанбе, 12 феввали соли 2025). – Душанбе, 2025. – С. 290- 295.

[8-М] Шкраллоҳи Ҳ.З. Нақши иттиҳодияҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар таъмини амнияти миллӣ [Матн] / Ҳ.З. Шкраллоҳи // Маводи Конференсияи илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ таҳти унвони «Вазъият ва дурнамои амнияти иттилоотӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон». (шаҳри Бохтар 13-14 июни соли 2025). - Бохтар: Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав, 2024. - С. 55 – 64.

Ба автореферати диссертатсия тақризҳои муқарризони зерин ворид шудаанд:

Саидов Ҳ. – доктори илмҳои сиёсӣ, профессори кафедраи муносибатҳои байналмилалӣ ва дипломатияи ДСРТ. Тақриз мусбат аст ва чунин эродҳо дорад:

1. Аз тавсифи умумии кор дар автореферат мушоҳида мегардад, ки оид ба масъалаҳои дурнамои фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар раванди ташаккули худшиносии миллӣ, камтар таваҷҷӯҳ дода шудааст.

2. Таҳлили муқоисавии таҷрибаи давлатҳои дигар метавонист муфассалтар бошад, ки ин ба амиқтар гардидани таҳқиқот мусоидат менамуд.

Муродова Н. С. - доктори илмҳои сиёсӣ, профессор, мудири кафедраи сиёсатшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва чунин эродҳо дорад:

1. Дар автореферат, дар бахши сеюми диссертатсия, ба масъалаҳои амалии фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ чандон таваҷҷӯҳ дода нашудааст.

2. Хатогии имлоӣ ва техникӣ аҳёнан ба назар мерасанд.

Наимӣ И.Н. - номзоди илмҳои сиёсӣ, дотсенти кафедраи муносибатҳои байналмилалӣ ва дипломатияи Академияи идоракунии давлатии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тақриз мусбат аст ва эрод надорад.

Исмоилзода М.И. - номзади илмҳои фалсафа, дотсент, декани факултети идоракунии давлати ва ҳуқуқи Донишгоҳи давлатии Данғара. Тақриз мусбат аст, чунин эрод дорад.

- Бо вучуди арзиши илмӣ таҳқиқот, дар зербоби якуми боби аввал ва зербоби якуми боби дуюм, баъзе нуктаҳои ба назар мерасанд, ки як каме такмилталаб ба назар мерасанд.

Муқарризон ва муассисаи пешбар бо назардошти муқаррароти бандҳои 67-70 ва 74-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 ва Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26-уми июни соли 2023, таҳти №295 тасдиқ шудааст, интиҳоб ва таъйин гардидаанд. Интиҳоби муқарризон ва муассисаи пешбар бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо дар мавзӯи таҳқиқшуда, аз ҷумла дар бораи ҷомеаи шаҳрвандӣ, ҷанбаҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ, сиёсӣ фарҳангии он мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои онҳо, омилҳои ташаккули ҷомеаи шаҳрвандӣ дар Тоҷикистон, ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва нақши онҳо дар ҳалли масъалаҳои гуногуни ҷамъиятӣ, муқовимат ба коррупсия, терроризм, ифротгароӣ, нашъамандӣ, ҳамкориҳои онҳо бо мақомоти давлатӣ, таҳкими арзишҳои демократ, дарки ҳуқуқҳои шаҳрвандон ва иштироки ғайронатаи онҳо дар равандҳои сиёсӣ иҷтимоӣ сатҳи таҳкими дастгирии байналхалқӣ, ҷалби бештари шарикони байналмилалӣ, истифодаи таҷрибаи байналмилалӣ ва захираҳои фароҳамшуда, таҳкими плюрализми сиёсӣ ва ҳалли онҳо дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон корҳои илмӣ-таҳқиқотиро анҷом додаанд ва мутахассисони шинохтаи соҳаҳои илми худ маҳсуб меёбанд.

Муассисаи пешбар Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур дар самти омӯзиши масъалаҳои муҳими ҳаёти сиёсии ҷомеа, равандҳои сиёсии ҷомеа ва татбиқи сиёсати давлатӣ дар шароити имрӯза, саҳми назаррас дорад. Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шохтемур инчунин ба масъалаҳои вазъи имрӯзаи ниҳодҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ, иштироки шаҳрвандон дар интиҳобот, ҳимояи ҳуқуқи инсон, таҳкими гуногунандешии сиёсӣ ва суботи сиёсӣ аҳамияти хоса медиҳад.

Шурои диссертатсионӣ қайд менамояд, ки аз тарафи довтолаби дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

– дар заминаи таҳқиқ, таҳлили концептуалӣ ва назариявӣ-методологӣ хусусиятҳои ташаккули ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ, моҳият ва роҳҳои амалишавии онҳо дар сиёсат ошкор гардиданд;

– бо истифода аз методҳои коммуникатсионӣ-муқоисавӣ, таърихӣ, психологӣ ва таҳлили мундариҷавӣ таҳқиқ ва таҳлили ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ ва хусусиятҳои онҳо дар таҳкими гуногунандешии сиёсӣ анҷом дода шудааст;

– инчунин зимни таҳқиқот ва таҳлили мавзуи баррасишаванда тамоюлҳову хусусиятҳои асосии ҷомеаи шахрвандӣ дар давраи тағйирёбии ҷомеа нишон дода шудаанд;

– сиёсати давлатӣ дар заминаи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ барои ташаккули ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ мусоидат мекунад;

– табиат ва хосиятҳои ташаккули ниҳодҳо ва хусусиятҳои онҳо дар таҳкими плюрализми сиёсӣ дар ҳаёти иҷтимоӣ сиёсии ҷомеаи муосир ҳамаҷониба таҳқиқ ва таҳлил гардидаанд;

– дар заминаи таҳқиқот роҳу усулҳои беҳтар ҷиҳати бунёди ҷомеаи шахрвандӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, тавсияҳо манзур гардидаанд.

Вазифаҳои таҳқиқот. Барои ҳаллу ҷасли мавзуи мазкур иҷрои вазифаҳои зерин дар назар гирифта шудааст:

-таҳлилу таҳқиқи асосҳои назариявии ташаккули ҷомеаи шахрвандӣ ва хусусиятҳои он;

-дида баромадани моҳият ва хусусияти плюрализми сиёсӣ дар шароити муосир;

-таҳлили хусусиятҳои ташаккул ва рушди ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар равандҳои сиёсии Тоҷикистон;

-асоснок намудани мақоми институтҳои ҷомеаи шахрвандӣ ва хусусиятҳои онҳо дар замони соҳибистиклолӣ;

-таҳқиқи фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар раванди таъмини принципи плюрализми сиёсӣ;

-баррасии вазъ ва дурнамои фаъолияти ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ дар самти таҳкими принципи плюрализми сиёсӣ.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Омӯзиши ҳамаҷонибаи сарчашмаҳои илмӣ муҳталиф дар иртибот ба ниҳодҳои ҷомеаи шахрвандӣ ва нақши онҳо дар гуногунандешии сиёсӣ, заминаи илмӣ пайдоиш ва рушду шаклгирии ин ниҳодҳоро нишон дода, дар тадрису таълими фанҳои ҷомеаи муосир мусоидат менамоянд. Таҳқиқот, инчунин

бобати дарки ҳаматарафаи кору фаъолиятҳои ниҳоди ҷомеаи шаҳрвандӣ ҳамчун пойгоҳи асосии таҳкиму тақвияти принсипи плюрализми сиёсӣ, демократикунӣ, бисёрхизбӣ, ҳифзи манфиат ва талаботи мухталифи гурӯҳҳои гуногуни иҷтимоӣ кумак мерасонад.

Натиҷаҳои бадастовардаи довтолаби дараҷаи илмӣ дар воқеияти ҷамъиятӣ татбиқи васеи ҳешро пайдо менамоянд. Этимоднокии тадқиқот тавассути ҳаҷми маводи кофӣ, таҳқиқоти дақиқ, маълумоти дурусту саҳеҳ ва натиҷаҳои бадастомада дар ҷараёни таҳқиқот тасдиқ мегарданд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва амалӣ пешниҳод карда шудаанд. Инчунин, интишороти муаллиф низ дар иртибот бо натиҷаҳои таҳқиқот тасдиқунандаи этимоднокии натиҷаҳои илмӣ маҳсуб меёбанд.

Хулосаҳои муаллиф дар заминаи омӯзиши ҷанбаҳои назариявӣ мавзӯ ва таҳлили равандҳои сиёсии муосир ба даст омада, хулоса шудаанд.

Баррасии этимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки хулосаҳо ва пешниҳодоти таҳқиқот тавассути асосҳои назариявӣ методологии диссертатсия асоснок гардидаанд. Пеш аз ҳама, дақиқияти маълумот, кофӣ будани ҳаҷми маводи таҳқиқотӣ, коркарди натиҷаҳои таҳқиқот ва ҳаҷми интишороти муаллиф, гузаронидани таҳқиқи этимодноки диссертатсионӣ мебошанд. Хулоса ва тавсияҳо дар асоси таҳлили илмӣ натиҷаҳои таҳқиқоти назариявӣ ва таҷрибавӣ пешниҳод карда шудаанд.

Саҳми шахсии довтолаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот. Таҳия, коркард ва таҳлили ҳамаҷонибаи мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ натиҷаи фаъолияти тулонии муаллиф мебошад. Муаллиф дар ҳамаи марҳилаҳои таҳқиқоти илмӣ бевосита иштирок намуда, натиҷаҳои таҳқиқоти мазкурро мустақилона ҷамъбаст намудааст.

Омӯзишу таҳқиқи асосҳои назариявӣ ҷомеаи шаҳрвандӣ имконият медиҳад, ки ҷойгоҳи ҷомеаи шаҳрвандӣ дар рушди равандҳои демократӣ, ташаккули сиёсати ҷамъиятӣ ва назорати ҳокимият дарк карда шавад.

Таҳқиқи асосҳои назариявӣ ташаккул ва инкишофи ҷомеаи шаҳрвандӣ на танҳо ба дарки моҳияти ин зухурот мусоидат менамояд, балки воситаи муҳимми ҳавасманднамоии иштироки шаҳрвандӣ, ҳимояи ҳуқуқ ва озодиҳои шаҳрвандон, инчунин рушди равандҳои демократӣ дар ҷомеа ба ҳисоб меравад.

Маҷлиси Шурои диссертатсионии 25 апрели соли 2026 доиршуда дар бораи сазовор донишани Шкраллоҳи Ҳабибуллои Зардизода ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандро ва технологияи сиёсӣ қарор қабул намуд.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ 13 нафар ҳузурӣ (1 нафар онлайн) иштирок доштанд, аз ҷумла докторони илм аз рӯйи ихтисоси диссертатсияи баррасишаванда 4 нафар.

Аз 13 нафар ҳузурӣ (1 нафар онлайн) иштирокчиён, ки дар маҷлиси Шуро ҳозир буданд, овоз доданд: тарафдор 14, муқобил нест, бюллетенҳои бегътибор – нест.

Раиси Шурои диссертатсионӣ,
доктори илмҳои сиёсӣ

 / Қувватзода С. З.

Котиби илмӣ
Шурои диссертатсионӣ,
номзади илмҳои сиёсӣ

 / Сангинов Н